

Troubsko (okr. Brno-venkov)**Ul. Za Farou, parc. č. 220–222, 223/1, 225/1, 225/4–225/6.**

Neolit–eneolit. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum, inv. č. 219229–219232.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1702633N, 16.5134978E

Záchranný archeologický výzkum byl realizován v souvislosti s výstavbou výrobně skladovacího areálu v prostoru bývalých agrárních a agroturistických zařízení při severním okraji intravilánu Troubska. Během výzkumu byly zachyceny tři rozměrné sídlištní objekty, které obsahovaly jen několik atypických zlomků keramických nádob z hrubého těsta s velmi nekvalitním výpalem. Lokalitu je proto možné zařadit pouze rámcově do období neolitu až eneolitu. Kromě keramiky se objevily sporadické a velmi fragmentární nálezy mazanice a zvířecích kostí. Doklady pravěkého osídlení se v okolí lokality poměrně hojně vyskytují (cf. Košťálek 1989, s. 53; Hájek 2017; Kala, Přichystal 2019, Kos 2005, Přichystal 2018a; 2018b; 2018c; 2019). V případě rozšíření stávajícího výrobně skladovacího areálu nelze vyloučit další pozitivní situace.

Literatura**Hájek, Z. 2017:** Troubsko (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 58(1), 246–247.**Kala, J., Přichystal, M. 2019:** Troubsko (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 60(1), 201–202.**Kos, P. 2005:** Troubsko (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 47, 238–239.**Košťálek, P. 1989:** Katalog nálezů z období neolitu. In: L. Belcredi et al.: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov, 33–60.**Přichystal, M. 2018a:** Troubsko (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 59(1), 182.**Přichystal, M. 2018b:** Troubsko (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 59(1), 200.**Přichystal, M. 2018c:** Troubsko (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 59(2), 272–273.**Přichystal, M. 2019:** Troubsko (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 60(1), 244.**Summary**

Archaeological contexts documenting the presence of prehistoric occupation were discovered during a rescue excavation near Za Farou Street in Troubsko (Brno-Country District). Three large features were identified, which contained material only generally datable to the Neolithic or Eneolithic.

Alžběta Čerevková, Katarína Bučová Čerňavová

Vanovice (k. ú. Drválovice, okr. Blansko)**„U Suchých“.**

Neolit–eneolit. Náhodný zásah/nález. Povrchový sběr. Průzkum.

Uložení nálezu: Muzeum regionu Boskovicka, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.5727033N, 16.6343611E

V rámci projektu „Komunitní archeologie ve vesnickém prostředí“ jsme byli při výzkumu ve Vanovicích kontaktováni obyvatelům sousedních Drválovic, který nám předal několik kamenných artefaktů z neolitu až eneolitu. Celkem tři kusy hlazené kamenné industrie (obr. 21) nalezl na okraji lesa v poloze „U Suchých“, kde byl terén porušen vývraty. Místo nálezů na jižním svahu horní

partie údolí potoka Kladorubka bylo ověřeno, ovšem žádné další artefakty se nepodařilo nalézt. Poloha v nadmořské výšce 448 m se nachází cca 1,4 km severozápadně od středu Drválovic.

Prvním nálezem je břitová partie kopytovitého klínu, který je zhotoven z metabazitu typu Jizerské hory (délka 6 cm, šířka ostří 3 cm, tloušťka ve střední části 1,5 cm). Další dva artefakty představují sekerky. První může být klasifikována jako kompletně dochovaná kopytovitá sekerka trapézovitého tvaru s oblým týlem (délka 6,3 cm, šířka ostří činící 3,9 cm se postupně zužuje k závěru na 2,3 cm, tloušťka ve střední části 1,2 cm), druhá pak jako kompletní trapézovitá sekerka s mírně klenutými boky a rovným šikmo orientovaným týlem (délka 5,4 cm, ostří o šířce 4,1 cm se postupně zužuje k týlu na 2,3 cm). Zatímco první sekerka je zhotovena rovněž z metabazitu typu Jizerské hory, za surovinu druhé lze pravděpodobně určit amfibolický diorit. Nález kopytovitého klínu a sekerky z metabazitu severočeské proveniencí by zde mohl indikovat lidské aktivity v období kultury s lineární keramikou, druhá, trapézovitá sekerka, se zdá být typologicky mladší a mohla by náležet do období mladého neolitu s přesahem do eneolitu.

Literatura

Neuvevedeno.

Obr. 21. Vanovice. Broušené kamenné artefakty. Foto A. Vatansever.**Fig. 21.** Vanovice. Polished stone artefacts. Photo by A. Vatansever.**Summary**

Three polished stone artefacts datable to the Neolithic or Eneolithic were found in Vanovice – “U Suchých” field (Blansko District). Typologically, they are the blade part of a shoe-adze and two completely preserved small axes (Fig. 21).

Atilla Vatansever

Velké Opatovice (okr. Blansko)**„Hliníky“, parc. č. 1773/1, 1773/3, 1773/4.**

Kultura lineární keramiky, moravská malovaná keramika (neolit).

Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum regionu Boskovicka, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.6162764N, 16.6750014E

V rámci přípravy zasilování nových stavebních pozemků ve Velkých Opatovicích (akce: „Velké Opatovice, Hliníky – infrastruktura a silnice“), jejímž investorem bylo Město Velké

Opatovice, bylo zjištěno množství pozitivních archeologických situací. Při záchranném archeologickém výzkumu v květnu a červnu 2021 zde bylo prozkoumáno v 10 m širokém liniovém výkopu 80 zahloubených objektů, které se rýsovaly v hloubce 20–40 cm pod ornici. Jedná se o část dosud neznámého sídlištního areálu umístěného ve druhé čtvrtině z celkové skryté plochy o délce 300 m. Po začistění celé plochy se objevilo několik stavebních jam, velké množství sloupových jam a jamek a dalších sídlištních objektů. Skupiny sloupových jam uspořádané v pěti řadách (resp. ve čtyřech) doprovázené podlouhlými stavebními jámami po delších stranách tvoří součást konstrukce dvou dlouhých domů (obj. 528–544, 547–549, 552–559, 562–571), orientovaných v delší ose SV–JZ. V jednom případě se pravděpodobně povedlo zdokumentovat severní stěnu domu. Hloubka sloupových jam se pohybovala od 10 do 40 cm. Nemnohé keramické nálezy s notovou výzdobou, konstrukce i stavební jámy datují odkryté archeologické situace do období kultury s lineární keramikou. V minulosti byly některé ze zkoumaných objektů porušeny melioračními pracemi (obj. 504, 525). Jedním z nich je i sídlištní jáma (obj. 504) patřící dle nalezeného keramického materiálu opatřeného plastickými výčnělky do období mladšího neolitu. Zda k danému období náleží i sídlištní jámy v okolí nelze s určitostí říci, protože postrádají jakýkoliv datovatelný materiál. Při prozkoumání dotčené plochy byl zachycen JV a SZ okraj osídlení, který velmi dobře koresponduje se změnou podloží. Zatímco neolitické osídlení se váže na jílovo-písčité podloží, mimo něj přechází podloží do šterku s příměsí jílu, až ve šterk. Kromě keramických nálezů byly při výzkumu získány i fragmenty kamenné broušené a štípané industrie, zbytky mazanice (zejména z prostoru sloupových jam) a vzorky uhlíků.

Dosavadní neolitické nálezy z Velkých Opatovic pocházejí jak z ojedinělých nálezů, tak ze starších výzkumů sídlištních jam (Mackerle 1952).

Literatura

Mackerle, J. 1952: *Stará sídelní oblast severozápadní Moravy*. Rkp.

Uloženo: knihovna Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., signatura R 93.

Summary

Previously unknown settlement areas from the Linear Pottery and Moravian Painted Ware culture periods were detected in connection with the construction of a new road and underground utilities in Velké Opatovice – “Hliníky” (Blansko District). Two longhouse layouts were examined in addition to ordinary settlement pits.

Taťána Bártová Pavelková, Marek Novák, Antonín Štrof

Vémyslice (okr. Znojmo)

„U Pískovny“.

Neolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: dočasné u nálezce.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0268097N, 16.2358269E

V poloze „U Pískovny“ západně obce Vémyslice byla objevena nová lokalita kultury s moravskou malovanou keramikou. Sídlíště se rozkládá na mírném svahu s východním sklonem vybíhající z kóty 360 m, v nadmořské výšce 280 m kolem polní cesty směřující od místního hřbitova. Část lokality východně od cesty je narušena poměrně nedávno založeným jablonovým

sadem. Severozápadní okraj lokality uzavírá známá pískovna s nalezišti vltavínů, jižní svah obtéká Rybníční potok vlévající se do řeky Rokytné v prostoru u kempu.

Sběry byla získána nepočetná písčité keramika. Podle polokulovitěho výčnělku a zaoblených okrajů z hrncovitých tvarů a mís ji lze chronologicky zařadit do období kultury s moravskou malovanou keramikou. Rovněž nepočetná štípaná kamenná industrie je zhotovena výlučně z rohovce typu Krumlovský les obou variet (I a II) a sestává převážně z nepravidelných jader, čepelí a úštěpů. Jediný nástroj v kolekci reprezentuje nález škrabadla.

Literatura

Neuvejeno.

Summary

A new Moravian Painted Ware culture site was discovered in Vémyslice – “U Pískovny” field (Znojmo District). These are the first prehistoric finds from the area.

Martin Kuča

Zbýšov (k. ú. Zbýšov u Oslavan, okr. Brno-venkov)

„Velký studený“, „Pod horou“.

Neolit-eneolit. Ojedinělé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum.

Uložení nálezu: Městské kulturní středisko Moravský Krumlov, p. o., – Městské muzeum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1447233N, 16.3598739E

Během roku 2021 byla opakovaně provedena povrchová prospekce v polohách „Velký Studený“ a „Pod horou“, které představují potenciální místo pro pravěké osídlení. Jedná se o táhlý jihovýchodní sprašový svah v nadmořské výšce kolem 300 m spadající k soutoku Neslovického potoka a potoka Brodsky. Nalezena zde byla nepočetná kolekce štípané kamenné industrie v počtu šesti kusů. Složena je z čepele a pěti úštěpů. Kromě jednoho přepáleného kusu jsou všechny artefakty zhotoveny z rohovce typu Krumlovský les, variety II. Keramika nebyla zaznamenána. Z dřívější doby odtud pochází ojedinělý nález kamenné sekerky (Milcová, Žaža 2014). Podmínky pro sběr nebyly vzhledem k aktuálním zemědělským úpravám příznivé, je však pravděpodobné, že při dalších průzkumech dojde k potvrzení nové neolitické lokality.

Literatura

Milcová, M., Žaža, P. 2014: Osídlení Zbýšovska od pravěku do 13. století.

Ozvěna. Občasník Zbýšova věnovaný nejnovějším aktualitám 2014(2),

28–34. Dostupné také z: https://mestozbysov.cz/assets/File.ashx?id_org=19211&id_dokumenty=1269.

Summary

Surface surveys were repeatedly conducted in 2021 in Zbýšov – “Velký Studený” and “Pod Horou” fields (Brno-Country District), which represent a potential area with prehistoric occupation. Six pieces of chipped stone industry made mostly from Krumlovský les chert were found. Further surveys are likely to identify new Neolithic sites in this area.

Martin Kuča